

Nazval jsem vás přáteli (II): Abyste rozjasnili zemi

„Nové přikázání“, které nám Ježíš svěřil na konci svého pozemského života, dodává lidskému přátelství nový rozměr: jedná se o skutečný apoštolát.

14.09.2020

Velké řeky se obvykle rodí z nějakého malého pramene kdesi vysoko v horách. Po celé délce svého toku pak přijímají vodu z pramenů a přítoků,

než se nakonec vlijí do moře.
Podobně spontánní náklonnost nebo společné zájmy jsou takovými prameny, z nichž se může zrodit přátelství. To se pak pozvolna ubírá dál svou cestou, na níž je živeno rozličnými proudy vod: společně tráveným časem, vzájemně poskytovanými radami, rozhovory, smíchem, oboustrannou důvěrou... Tak jako řeky na své cestě zavlažují pole, naplňují studny a dávají vzkvétat stromům, činí i přátelství život krásnějším, naplňuje ho světlem a „rozmnožuje radost a poskytuje útěchu v bolesti“¹. U křesťana se navíc přátelství naplňuje a posiluje „živou vodou“ Kristovy milosti (srov. Jan 4,10), která mu dává nový impuls: přeměňuje lidský cit na dobročinnou lásku. Na konci svého putování se pak řeka přátelství vlévá do širého moře Boží lásky k nám.

Lidské srdce se dokáže hodně rozepnout

Když na prvních stránkách Bible dojdeme k okamžiku stvoření člověka, čteme tam, že byl učiněn k „obrazu a podobě Boží“ (Gen 1,26). Boží *vzor* je stále přítomný v nejhlubším nitru lidské duše, a naučíme-li se správně dívat, můžeme Boha zahlédnout v každém člověku. Ale i když jsou pro tuto nesmírnou důstojnost všichni lidé, s kterými se v životě potkáme (v práci, při studiu, při sportu, na cestách), hodni lásky, přátelství navážeme jen s některými z nich. Tak nějak víme, že přátel nelze mít nekonečně, už jen proto, že čas je omezený; s Boží pomocí však můžeme mít srdce otevřené pro každého a můžeme co nejvíce lidem nabízet přátelství a „vždycky se ke všem chovat vlídně“ (Tit 3,2).

Snažit se „nikoho nevylučovat“ a „mít pro každého otevřené srdce“²

bezesporu něco stojí. Když např. matka svatého Josemaríi viděla, jak se její syn bezvýhradně odevzdává lidem kolem sebe, varovala ho: „Budeš v životě hodně trpět, protože vkládáš celé své srdce do všeho, co děláš.“³ Otevřít se přátelství něco stojí, všichni však máme jistě zkušenost s tím, že je to cesta ke štěstí. Schopnost navazovat nová přátelství se dá také neustále rozvíjet. Když začal počet členů Opus Dei narůstat, začal svatý Josemaría pociťovat v srdci neklid: dokážu všechny ty, kteří ještě přijdou do Díla, milovat stejně jako ty první? Jeho obavy však rozptýlila Boží milost. Bůh totiž jeho srdce bez přestání rozšiřoval, takže nakonec mohl vyznat: „Lidské srdce se dokáže hodně rozepnout. Když miluje, rozšiřuje se v *crescendu* lásky, jež překoná všechny překážky.“⁴ _

Podle toho vás poznají

Jestliže na stránkách Genesis bylo zjeveno, jak nás Bůh miluje, když nás stvořil k svému „obrazu“, pak se nám skrze vtělení Božího Syna dostalo ještě úžasnějšího sdělení. Apoštolové strávili po Ježíšově boku tři roky a považovali ho za svého nejlepšího přítele. Nazývali ho *Rabbi* – to znamená „mistr“ –, protože si byli vědomi, že nebyli jen jeho přáteli, ale i učedníky. Jejich Mistr si přál, aby ještě před tím, než bude trpět, pochopili, že jeho láska k nim je silnější než smrt a že je bude milovat „až do konce“ (J 13,1). Toto *tajemství* radikálnosti jeho přátelství se stalo jedním z důvěrných sdělení, které jim Kristus předal při Poslední večeři. Při ní také vyhlášením nového přikázání projevil přání, aby se síla této lásky po staletí uchovávala prostřednictvím všech křesťanů: „Jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy“ (J 13,34). A dodal: „Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci“ (J 13,35). Tedy:

mí přátelé se poznají podle toho, jak milují druhé.

S tímto přikázáním je úzce spjata jistá událost, k níž došlo v historii Opus Dei. Když ve Španělsku skončila občanská válka, vrátil se svatý Josemaría do Madridu a ihned zamířil do Ferrazské ulice, kde byla v čísle 16 několik dní před začátkem bojů zřízena nová studentská ubytovna DYA. Nyní, o bezmála tři roky později, našel vše vydrancováno a vybombardováno. Ubytovna byla nepoužitelná. Mezi sutinami pokrytými prachem objevil rámeček s nápisem, který původně visel na zdi v knihovně. Na pergamenovém papíře byla v latině napsána slova nového přikázání, které Ježíš svěřil svým učedníkům: „*Mandatum novum do vobis...*“, „Nové přikázání vám dávám...“ (J 13,34-35). Nápis do knihovny pověsili proto, že byl jakousi syntézou atmosféry, kterou si svatý Josemaría přál pro

centra Díla. Chtěl, aby centra byla „místem, kde mnoho lidí nalezne upřímnou lásku a naučí se být opravdovými přáteli.“⁵ Po válečné katastrofě, kdy bylo třeba začít prakticky znovu od nuly, to hlavní tedy platit nepřestalo, a sice, že jedním ze základních pilířů obnovy je nechat se vést tímto laskavým přikázáním Krista.

Čeká-li na vrcholku hory přítel, stoupá se na ni líp

Vidíme, že to, čím se toto nové přikázání řídí, je Ježíšova láska: „Jak jsem já miloval vás“ (J 13,34). Jaká je to však láska a čím se vyznačuje? Láska, jíž Kristus miloval své apoštoly, je – jak sám řekl – zrovna taková, jako láska, jakou k sobě chovají přátelé. Apoštolové byli svědky a příjemci intenzity této lásky. Všímali si, jak se Ježíš pečoval o lidi kolem sebe, viděli ho sdílet jejich radosti (L 10,21) a prožívat

jejich bolesti (J 11,35), byli svědky toho, jak si vždy uměl pro druhé najít čas: pro samaritánku (J 4,6), pro ženu trpící krvácením (Mk 5,32), a když už visel na kříži, dokonce i pro dobrého lotra (L 23,43). Ježíšova láska se projevovala velice konkrétně: staral se o jídlo pro ty, kdo ho následovali (L 9,13), a myslel na jejich odpočinek (Mk 6,31). Jak nám připomíná papež František, Ježíš „pečoval o přátelství se svými učedníky a zůstal jim věrný i ve chvílích krize.“⁶

Přátelství je skutečný balzám pro život a současně také dar od Boha. Není to jen nějaký prchavý cit, ale skutečná láska: láska „stálá, pevná, věrná, která zraje postupem času“.⁷ Někteří považují přátelství za vůbec nejvyšší projev lásky, protože nám pomáhá vážit si druhého pro něj samého. Přátelství „znamená hledět na druhého ne s cílem využít ho, ale být mu nápomocen.“⁸ Rozumí se tedy, proč je přátelství vnitřně vlastní

„nezištnost“, neboť milující člověk nehledá ani vlastní prospěch ani nic na oplátku.

Pochopení této skutečnosti v celé hloubce člověka vždy překvapí, protože je to jakoby v rozporu s leckdy běžným chápáním života jako soupeření. Kdo tedy přátelství pozná, ten si ho většinou váží jako nezaslouženého daru. Kdo má přátele, toho životní problémy tolik netíží. Když jednou blahoslavený Álvaro del Portillo podnikl cestu do Keni, uslyšel tam jedno *kikujské* přísloví, které se mu velice líbilo: „Čeká-li na vrcholku hory přítel, stoupá se na ni líc.“⁹ Přátelé jsou ke šťastnému životu absolutně nezbytní. Je nepochybně možné vést naplněný život bez manželské lásky – jak je tomu např. u toho, kdo dostal dar celibátu –, ale být šťastný bez přátelské lásky nelze. Kolik útěchy a radosti můžeme najít v dobrém přátelství! Jakou úlevu ve smutku!

Více přátel pro Ježíše

Čím lépe poznáme Ježíšův život a čím více se prohloubí náš vztah k němu, tím lépe pochopíme, v čem spočívá pravé přátelství. Řekli jsme již, že křesťanské přátelství je výjimečné tím, že se napájí z Božího pramene Boží milosti, a že proto dostává nový „christologický rozměr“. To nás nabádá k tomu, abychom se na všechny lidi – a především na ty, kteří jsou nám nejbliž – dívali a milovali je „skrze Krista, s ním a v něm“, jak říká kněz během mše při pozdvihování Ježíše v eucharistickém chlebu. Naučíme se tak „vidět ostatní očima Krista a vždy znovu odhalovat jejich hodnotu.“¹⁰

Svatý Josemaría nás povzbuzoval, abychom byli samotným Kristem, který kráčí vedle lidí, abychom předávali ostatním lásku Krista – přítele. Proto tedy v modlitbě živíme lidskou i nadpřirozenou touhu poznávat stále více přátel, neboť

„Bůh si k uskutečnění svého vykupitelského plánu často pomáhá skutečným přátelstvím.“¹¹ —

Ježíšovo přátelství s Petrem, Janem a všemi ostatními učedníky v sobě rovnou měrou zahrnuje vroucí touhu, aby žili v blízkosti Otce. Jeho přátelství je spojené s přáním, aby objevili poslání, k němuž byli povoláni. V rámci poslání, které Pán svěruje každému z nás, „nejde o to, mít přátele proto, abychom dělali apoštolát, ale aby Boží láska přetvářela naše vztahy s přáteli tak, aby byly skutečným apoštolátem.“¹² — Svatý Josemaría často říkával, že v duchovním životě každého člověka jednou nastane okamžik, kdy od sebe již nedokáže odlišit modlitbu a práci, protože bude žít neustále v Boží přítomnosti. Nějak podobně je tomu i v přátelství, protože když přejeme příteli dobro, chceme tím, aby byl co možná nejblíže Bohu, jistému prameni radosti. Tak „neexistuje

společně trávený čas, který by nebyl apoštolský: vše je bez rozdílu přátelstvím a apoštolátem.“¹³ —

Svatí proto měli vždy v srdci místo pro nové přátele. V jejich životopisech se dočítáme, že měli upřímný zájem o problémy druhých, o jejich obavy i radosti. Blahoslavený Álvaro se o to snažil až do své smrti. Kristovo přátelství se snažil předat dokonce i lidem, kteří ho doprovázeli během jeho poslední cesty, kterou zde na zemi podnikl. Když zemřel, „byla na jeho nočním stolku nalezena vizitka jednoho z pilotů letadla, kterým se vrátil ze Svaté země do Říma. Při čekání na letišti v Tel Avivu si s ním don Álvaro povídal a zajímal se i o jeho rodinu. Hovořili spolu sice jen krátce, ale přece se zájmem. Když se pilot dozvěděl, že don Álvaro zemřel, přišel se pomodlit k jeho ostatkům.“¹⁴ — Při jejich náhodném setkání se zrodilo přátelství, které trvalo dál i mezi nebem a zemí.

Křesťan se může podělit o velikou lásku, která je darem. Naše vztahy s druhými umožňují Kristu nabízet přátelství novým přátelům.

„Rozjasnit cesty země světlem“¹⁵ — znamená šířit ve světě tuto překrásnou skutečnost přátelské lásky. Pokud bychom však mysleli jen na své zájmy, pokud bychom si neuměli pro druhé najít čas a spokojili bychom se jen s jejich povrchním poznáním, pak hrozí, že tento dar, který Bůh nabízí všem lidem, přijde nazmar. Velká část našeho evangelizačního poslání spočívá právě v tom, že se budeme snažit vrátit přátelství jeho pravou krásu, jeho propojenost s Bohem, s druhými, s přáním být lepším... a v konečném důsledku se štěstím.

José Manuel Antuña

1 Fernando Ocáriz, *Pastorační list* 1–XI–2019, č. 23.

2 Tamtéž, č. 7.

3 Andrés Vázquez de Prada,
Zakladatel Opus Dei, díl I., str. 121.

4 Sv. Josemaría, *Křížová cesta*, osmé zastavení, body k rozjímání, 5.

5 Fernando Ocáriz, *Pastorační list* 1–XI–2019, č. 6.

6 Papež František, *Christus vivit*, č. 31.

7 Tamtéž, č. 152.

8 Sv. Jan Pavel II., *Angelus* 13–II–1994.

9 Srov. Salvador Bernal, *Spomienka na Mons. Álvaro del Portillo*, *Periférie* 2019, str. 243.

10 Fernando Ocáriz, *Pastorační list* 1–XI–2019, č. 16.

11 Tamtéž, č. 5.

12 Tamtéž, č. 19.

13 Tamtéž.

14 Srov. Salvador Bernal, *Spomienka na Mons. Álvaro del Portillo*, Periférie 2019, str. 152.

15 Úryvek z modlitby o přímluvu sv. Josemaríi.

Foto Maksim Shutov, na Unsplash.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/
nazval-jsem-vas-prateli-ii-abyste-
rozjasnili-zemi/](https://opusdei.org/cs-cz/article/nazval-jsem-vas-prateli-ii-abyste-rozjasnili-zemi/) (07.03.2026)